

De waarde van adoptie als kindbeschermingsmaatregel

Palacios, J., Adroher, S., Brodzinsky, D. M., Grotevant, H. D., Johnson, D. E., Juffer, F., Martinez-Mora, L., Muhamedrahimov, F.J., Selwyn, J. and Tarren-Sweeney, M. (2019). Adoption in the service of child protection: An international interdisciplinary perspective. *Psychology, Public Policy, and Law*, 25(2), 57-72.

Samenvatting Gera ter Meulen

Afgezien van de persoonlijke ervaringen: hebben binnenlandse en interlandelijke adoptie een waardevolle rol als kindermaatregel? Wetenschappelijke experts, toonaangevende wetenschappers en praktijkwerkers vanuit zowel de juridische, psychologische, sociale, medische en beleidsmatige hoek, bekijken in dit consensusartikel adoptie vanuit allerlei gezichtsvelden en geven zo een gedegen, ethisch en wetenschappelijk onderbouwd kader voor beleid en praktijk, gebaseerd op de rechten en het welzijn van het kind. Zij laten zien welke schade verwaarlozing, mishandeling, tehuisopvoeding en instabiele pleegzorg kunnen aanbrengen bij jonge kinderen en hoe adoptie door haar stabiliteit en onvoorwaardelijke relaties tot verbazingwekkend herstel kan leiden. Ze pleiten voor permanentie in plaatsing en komen tot de conclusie dat adoptie een legitiem model is voor zorg voor kinderen die nooit meer bij hun oorspronkelijke ouders kunnen wonen. Voorwaarde hierbij is dat de rechten en het ethische kader zoals vastgesteld in internationale verdragen en nationale wetten hierbij wordt aangehouden en dat de verantwoordelijke overheden competent en betrouwbaar zijn.

Ontberingen

Bij verwaarlozing, mishandeling en tehuisopvoeding op jonge leeftijd raakt de ontwikkeling van kinderen uit balans, waardoor problemen kunnen ontstaan in hun groei, gezondheid, breinontwikkeling, hechting en reguleren van emoties. Dit verhoogt het risico op gedragsproblematiek en later ook psychiatrische problematiek. Omdat deze ervaringen vroeg in het leven zijn vastgelegd, is de problematiek niet simpel te verhelpen via medicatie of psychotherapie. Wanneer kinderen daarna ook nog worden blootgesteld aan instabiele pleegzorgplaatsingen, neemt gedragsproblematiek niet af, kan zelfs erger worden. Overplaatsingen kunnen leiden tot meer problemen bij groei, opleiding en sociaal leven. Meer overplaatsingen hangen samen met meer gebruik van geestelijke gezondheidszorg en kinderen met instabiele plaatsingen komen vaker in aanraking met de wet.

Permanentie

Bij uithuisplaatsingen moeten autoriteiten altijd een afweging maken tussen enerzijds het recht van gezinnen op privacy en familielevens (de Rechten van de Mens) en anderzijds het risico op aantasting van het recht op veiligheid, ontwikkelingskansen en een liefdevol gezin (de Rechten van het Kind). Hereniging is daarom ook steeds de eerste optie, maar levert ook een risico op overplaatsingen, want helaas blijkt hereniging vaak niet te lukken en worden veel kinderen opnieuw uithuisgeplaatst.

Steeds weer laten studies zien dat kinderen voor hun ontwikkeling continuïteit, koestering, veiligheid en vertrouwen nodig hebben en dat dit is het beste te borgen binnen een gezin – niet in een instelling. Hierbij wordt het belang van ‘permanentie’ in plaatsing steeds meer onderkend. Permanentie is meer dan stabiliteit in plaatsing, het is een term waarin zowel juridische, plaatsing als relationele continuïteit voor het kind inbegrepen is:

- Met *juridische permanentie* wordt bedoeld dat degene die de juridische verantwoordelijkheid over het kind heeft steeds dezelfde is. Liefst de oorspronkelijke ouders, maar wanneer die daartoe niet in staat zijn, kunnen het ook voogden, instellingen of

adoptieouders zijn. Alleen bij oorspronkelijke ouders of bij adoptieouders blijft juridische permanentie levenslang bestaan, bij pleeg- en instellingszorg stopt juridische verantwoordelijkheid bij volwassenheid.

- Met *Permanentie van plaats* wordt bedoeld dat het kind zoveel mogelijk op dezelfde plek woont
- Met *Relationele (of psychologische) permanentie* wordt bedoeld dat het kind zich kan hechten aan de ouders en andere gezins- en familieleden en omgekeerd. Er bestaat een levenslange onvoorwaardelijke band en men weet voor altijd als familie met elkaar verbonden te zijn.

Kans

Adoptie geeft kinderen die niet thuis kunnen wonen de grootste kans op permanentie.

Wetenschappelijke studies laten zien dat de meeste kinderen na adoptie in een liefdevol gezin de achterstanden in kunnen halen die ze in hun eerdere leven hebben opgedaan. Maar niet op alle terreinen – sommige gebieden zijn gevoeliger voor herstel dan andere. Toch zien we dat de meeste volwassen geadopteerden zich goed aan kunnen passen. Eventuele problemen hangen vooral samen met de ernst en duur van de ontberingen voorafgaand aan hun adoptie. Wanneer contact met de originele familie mogelijk en niet schadelijk is, dan is contact ook in het belang van het kind.

Adoptie zou daarom als volwaardige mogelijkheid overwogen moeten worden voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen. Voorwaarden hierbij zijn dat er sprake is van competente overheden die zorgen dat alle procedures ethisch verlopen, adoptieouders goed worden voorgelicht en adoptieouders, geadopteerden en biologische familie toegang hebben tot competente hulp met adoptie-expertise. Geadopteerden hebben recht op inzage in hun dossiers. Misstanden kunnen nooit getolereerd worden en overheden moeten alert zijn en zorg dragen voor slachtoffers.